

MÜNAFIKLARIN HALLERİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo, Akra dinleyicileri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi şu mübarek günlerde üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak bol bol lütuflarla, ikramlarla atıyye ve bağışlarla sizleri sevindirsin, dünya ve ahiretin hayırlarına erdirsin...

Kur'an-ı Kerim sohbetlerimizden birisine başlayacağız. Sırayla gidiyoruz biliyorsunuz. Bu sohbetimizde, Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 8, 9 ve 10. ayet-i kerimelerinin açıklamasını yapmak ve bu konuda sohbet etmek istiyorum.

Bakara Sûresi'ni biliyorsunuz, Fatiha Sûresi'nden sonra gelen Kur'an-ı Kerim'in ikinci sûresi ve en büyük sûresi. Başında mü'minlerin ahvalini anlatan ayetler geldi, izah ettik. Mü'minler iki kısım: Bir kısmı, Arapların içinden Peygamber Efendimiz'e iman edip, onun ashabı olanlar... Bir kısmı da eskiden ehl-i kitap olup, yahudi veya nasrânî olup, sonra Peygamber Efendimiz'in peygamberliğini anlayıp, tasdik edip ona tâbî olan, böylece hem eskiye hem yeniye inanmak sûretiyle mü'min olan insanlar... Bunlar anlatıldı.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Ondan sonra, bir de bazı insanların gerçekleri sakladıklarından ve İslâm'ı bile bile inkâr ettiklerinden dolayı, artık kalblerinin mühürlendiğini ve onların halinin fenâ olduğunu, gözlerinin mânevî bakımdan körleştiğini, gönüllerinin kapatılıp mühürlendiğini anlatan ayet-i kerimeleri okuduk. Böylece mü'minlerin iki çeşidiyle, kâfirlerin bir çeşidini görmüş olduk.

Şimdi bu 8, 9 ve 10. ayet-i kerimeler bir başka çeşit insanları anlatmaya başlıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu 8. ayet-i kerimede buyuruyor ki:

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ
وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

(البقرة: ٨)

(*Ve mine'n-nâsi men yekülü âmennâ bi'llâhi ve bi'l-yevmi'l-âhiri*) “İnsanlardan bazıları da vardır ki ‘Allah’a ve âhiret gününe inandık biz.’ derler. (*Ve mâ hüm bi-mü'minîn*) Ama aslında inanmış değillerdir onlar, inanmamışlardır.” (Bakara, 2/8)

9. ayet-i kerime:

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا
أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

(البقرة: ٩)

(*Yuhàdiùna'llàhe ve'llezîne âmenû*) “Allah’ı kandırmak istiyorlar ve mü’minleri kandırmak istiyorlar. Onlara hile, hud’a yaparak böyle kandırmaca yolu denemek istiyorlar. (*Ve mâ yahdeùne illâ enfüsehüm ve mâ yeş’urûn.*) Ama farkına varmadıkları halde, bir gerçek var ortada ki, ancak kendilerini kandırıyorlar, kendilerinden başkasını kandıramıyorlar. Allah’ı ve mü’minleri kandırmaları bahis konusu değil. Kendileri kanıyorlar, kendileri aldanıyorlar.” (Bakara, 2/9)

10. ayet-i kerime:

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

(البقرة: ١٠)

(*Fî kulûbihim meradun*) “Onların gönüllerinde, kalblerinde hastalık var, (*fezâdehümü'llàhu meradà*) Allah ceza olarak –yine geçtiğimiz sohbetlerde izah ettiğimiz gibi– onların haline uygun ceza olarak, onların hastalıklarını arttırmıştır, ziyadeleştirmiştir. (*Ve lehüm azâbün elîm*) Ve onlara ahîrette *elîm*, elem verici, çok şiddetli, çok elem verici, acı verici bir azab vardır; (*bimâ kânû yekzibûn*) yalan söyledikleri için, yalan davrandıkları, özleri sözlerine uymayıp yalan yanlış olduğu için...” buyruluyor. (Bakara, 2/10)

Bu üç ayet-i kerime üzerinde sohbetimi yapacağım.

a. Münafık Ne Demek?

Şimdi bunlar, inandık diyen ama, aslında inanmamış olan insanlar. Müslümanların arasında inandık diye dolaşıp, müslümanları kandırıyorum sananlar. Böyle dedikleri zaman, müslümanların kandığını sanan insanlar, kalblerinde hastalık olan insanlar... Ama ahirette tabii, bu kötü hareketlerinden dolayı, bu yalancılıklarından dolayı, elîm, feci bir azaba uğrayacaklar. Bunlara münafıklar deniliyor.

Arapça'da dağın içine kazılan tünellere de *nafak* derler. Böyle içeriye kazılıp giden yola, tünele *nafak* derler. *Nâfaka-yünâfikumünâfekaten-ve nifâkan* bu kökten geliyor. Yâni içi başka olmak, dışı başka olmak. Dışında hayırlı, iyi gibi görünmek ama, içinde kötülüğü gizlemek; saman altından su yürütmek, içten pazarlıklı olmak mânâsına bir kelime. *Nifak* ve *münâfeka*, mufâale bâbının masdarı, yâni münâfık olmak demek.

Bu münâfık olmak sevgili izleyiciler, iki kademedede... İkisi de fenâ ama, birisi daha fenâ. Birisi itikâdî münâfıklık... İşte burada, bunların ahirette elim bir azaba uğrayacakları belirtilmiş.

Sonra bu münâfıklar hakkında, sadece bu Bakara Sûresi'nin başında şimdi başlayan ayet-i kerimeler değil, Kur'an-ı Kerim'in başka ayetlerinde de geniş bilgiler var. Meselâ, (*Berâetün mina'llâh*) diye başlayan Tevbe Sûresi'nde de bu münâfıklar hakkında,

Medine'deki münâfıklar hakkında ayetler var. Sûre-i Nur'da bunları anlatan ayetler var. Bir de Münâfikûn Sûresi var Kur'an-ı Kerim'in sonlarında.

Allah-u Teâlâ Hazretleri mü'minlere münâfıkları tanıtmak, onlardan gâfil olmamalarını sağlamak için, böyle Kur'an-ı Kerim'in çeşitli bölümlerinde münafıkları bize tarif buyurmuş, anlatmış, ilan eylemiş, bildirmiş.

Bu münâfıklığın bir çeşidi îtikâdî. Yâni, inanç yönünden münâfıklık. Bu artık iflâh olmaz, ıslah olmaz, tam kâfirlik demek. Ahirette büyük azab görecekler. Hem bu okuduğum 8, 9 ve 10. ayetlerden anlaşılıyor, hem de:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(النساء: ١٤٥)

(*Inne'l-münâfikîne fî'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr*) ayet-i kerimesi var. "Münâfıklar ateşte, cehennemde en aşağı kademedede, en aşağı derecede, esfel, en aşağı yerde bulunacaklar." (Nisâ, 4/145)

Demek ki, cehennemde yanacaklar. Bu îtikâdî bakımdan münafıklık, şiddetli, koyu, kıpkızıl, kapkara münâfıklık.

b. Münafığın Alâmetleri

Bir de amelî bakımdan münâfıklık var. Yâni, ameli imanına uygun olamayan insanların münâfıklığı var. Bunlar mü'min insan olduğu

halde, gerçekten içinde bir iman olduğu halde, bu hatalara düşmüş olabilirler. Tevbe ederlerse, Allah tevbelerini kabul edebilir.

Onlar hakkında, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki, sahih bir hadis-i şerifte:¹

أَيَّةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ

وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اتُّمِنَ خَانَ

(بخ.ت.ن.حم. عن أبي هريرة)

(*Âyetü'l-münâfikı selâsün*) “Münâfığın alâmeti üçtür:”

1. (*İzâ haddese kezebe*) “Konuştuğu zaman yalan söyler.” Halbuki mü’minin yalan söylememesi lâzım! Çünkü her söylenen sözü, her yapılan işi Allah’ın gördüğünü biliyor, Allah’tan korkması lâzım! Allah’ın huzurunda, Allah varken, Allah’ın varlığına, birliğine inanıyorken yalan söylememesi lâzım!..

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.21, İman 2/23, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, İman 1/25, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.19; no:2631; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, no:329, no:11127; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.46, no:118; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.35, no:53; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.21, no:22; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.I, s.53, no:60.

2. (Ve izâ vaade ahlefe) “Vaad ettiği zaman, bol keseden atar tutar, vaad eder ama; yapmaz. Vaadinden döner, vaadinden hulfeder, vaadine kulak asmaz, sözünde durmaz.”

3. (Ve ize'tümine hâne) “Kendisine güvenilse bir işte, herhangi bir şekilde güvenilse, ‘Al, şu sende dursun!’ vs. dense, güvenci boşa çıkartır. Kendisine güvenen kimseye hıyanet eder, hainlik yapar. Yâni, o güveni sarsar, güvene uygun olmayan bir durum ortaya koyar.”

Bu hadis-i şerifte söylenen kötü ameller, İslâm'a, imana, dürüstlüğe, müslümanın hâlisliğine, muhlisliğine sığmayan davranışlar. Amelî yönden münâfıklar bunları yapan, böyle yaptığı için has müslümanlıktan düşmüş olan, tehlikeye, tehlikeli mıntıkaya düşmüş olan, akıbetleri fenâ olabilecek olan müslümanlar.

Bu amelî yönden böyle tarif edilen münafıkça hareketler, tabii çok büyük günahlardır. Allah-u Teâlâ Hazretleri hiç birine bulaştırmasın o kötü amellerin... “Bunların hepsi bir insanda bulunursa, o insan has, halis, katıksız münâfık olur. Bir tanesi bulunursa, münâfıklıktan bir parça bulunmuş olur.” diyor.

Demek ki, bir insan müslüman olduğu halde atıyor, tutuyor, yalan söylüyor, yalan yere yemin ediyorsa, işte bak bir tarafı çürük... Demek ki tam müslüman değil, münâfıklık var.

Onun için sahabe-i kiram, “Acaba biz yanlış iş yapar da, münâfıkların safına pat diye düşer miyiz?” diye korkarlardı. Hattâ, Peygamber SAS

Efendimiz'in yanına geldikleri zaman, içleri iman dolardı, huzur dolardı. Sanki meleklerle bir mecliste oturuyor gibi, çok hoş durumlar olurdu. Eve gidince tabii, evde hanım var, çocuklar var, geçim var, tatlı acı olaylar var... O zaman, Peygamber Efendimiz'in yanındaki haller olmayınca, gelip:

“—Yâ Rasûlallah, biz münafık mıyız? Senin yanında durumumuz başka türlü oluyor. Eve gidince bu güzel hali, senin yanındaki bu tatlı, zevkli mânevî, derûnî güzelliğimizi koruyamıyoruz.” diye hallerini şikayet yoluyla, korkuyla Peygamber Efendimiz'e söylerlerdi.

“—Acaba münafıklaşıyor muyum yâ Rasûlallah? Acaba bu münafıklık mıdır?..” filân diye çekinirlerdi bu münafıklıktan. Amelî münafıklık...

Tabii ameli münafıklıkta adam, yâni bu tarif ettiğim şekildeki insan bu günahı bırakırsa, tevbe ederse, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfuna erebilir. Ama itikadı bozuk olursa; yâni kalbinde iman yok ama, mü'min gibi görünüyor. Kendisi inanmış değil ama, müslümanların arasında dolaşüyor, camiye giriyor çıkıyor...

Hattâ küçükken, babam Fatih Müftülüğü'nde görevliyken, bir söz nakletmişti, ben hiç unutmam. O zaman İstanbul'daki camilerin birinde, adamın birisi 25-30 yıl imamlık yapmış da, sonra kalkmış, kaybolmuş gitmiş. Haber göndermiş veya söylemiş:

“—Ben müslüman bile değildim, görevli olarak buraya gelmişim. Size müslüman değilken

sahte bir görünüşle, kimlikle imamlık yaptım, içinize girip sizi tam tanımak için. Benim arkamda kıldığınız namazları ödeyin!” demiş cemaate.

Yâni, neler olabiliyor. İşte bu inanmadığı halde insanın İslâm ülkelerinde, müslümanların arasında mü'min görünmesi olayı, demek ki tarihin her devrinde, her ülkede görülebiliyor. Dikkat etmek lâzım!..

c. Münafıkların Ortaya Çıkışı

Mekke-i Mükerreme'de münafıklık durumu yoktu. Çünkü kâfirler güçlüydü, müşrikler güçlüydü, Mekke'nin yönetimi ellerindeydi. Hattâ Peygamber Efendimiz'in hayatına kasdetmek kadar, işi ileriye vardırılmışlardı. İktisadî bakımdan baskılar yapıyorlardı. İşkence yapıyorlardı müslüman olanlara... Her türlü şirretlik onların tarafındaydı. O zaman müslümanlar imanını bazen söyleyemiyorlardı, saklıyorlardı. Bazıları da söylediği zaman, türlü türlü işkencelere maruz kalıyorlardı.

Peygamber SAS Medine-i Münevvere'ye gittiği sırada da, o zaman müslümanlar yeni gelmiş bir misafir topluluk durumundaydı. Medine-i Münevvere'nin o zamanki adı –peltek se ile– Yesrib şehriydi. Yesrib şehrinde iki büyük Arap kabilesi vardı: Evs ve Hazrec kabilesi. Bu Evs ve Hazrec kabilesi yıllarca, yüzyıl kadar süren bir zaman hep birbirleriyle mücadele ederken, sonradan bir anlaşmaya doğru yaklaşmışlardı. Rakip iki kabileydi.

Çevrede de bazı Yahudi kaleleri, köyleri, toplulukları vardı. Onların bir kısım Benî Kaynuka, Benî Kureyzâ ve Benî Nadîr —dad ile— isimleriyle anılan kabilelerdi, duymuşsunuzdur isimlerini. Bunlardan Benî Kaynuka, Hazrec’i tutmuştu. Benî Nadîr ve Benî Kurayza da —zı harfiyle— Evs’le antlaşma yapmış, müttefik olmuştu. Böylece Medine-i Münevvere ve çevresi iki kampa, iki cepheye ayrılmış durumdaydı.

Peygamber SAS Medine-i Münevvere’ye gelince, Evs Kabilesi’nden, Hazrec Kabilesi’nden müslüman olanlar müslüman oldu. Yahudilerden meselâ, Abdullah ibn-i Selâm RA gibi yahudi alimlerinden bazıları müslüman oldular. Olan oldu, olmayan olmadı. Ve Abdullah İbn-i Übey ibn-i Selül diye bir kişi vardı. Evs ve Hazrec kabilesi, “Aramızdaki ihtilafı bırakalım, artık bitsin bu çekişme...” diye konuşmuşlar ve bu Abdullah İbn-i Übey ibn-i Selül’ü kendilerine reis seçmeye karar vermişlerdi. Ve o sırada Peygamber Efendimiz gelmiş bulundu.

Bu Abdullah İbn-i Ubey ibn-i Selül, münafıkların reisi diye tanınır. Bu Bedir harbine kadar müslüman olmadı, müslümanların şöyle dışından durumunu seyretti. Bedir Harbi’nden sonra baktı, müslümanlar zafer kazandılar. Bu sefer kendisi de:

“—Tamam, ben de müslüman oluyorum.” dedi.

İslâm’a o da zâhiren girdi. Müslümanlar kuvvetlendiği için, iş savaşa dökülüp de savaştan müslümanlar zaferle çıktıktan sonra,

Medine-i Münevvere’de kendilerinin durumunu tehlikeli gördüğü için, müslüman oldu. Bazıları ve ona tâbi olan, onun takımından olan insanlar, civardaki Arap kabileleri de:

“—Biz müslüman olduk!” dediler ama, gerçekte müslüman olmuş, iman etmiş değillerdi.

Böyle laf olsun diye, “Biz de inandık, *âmennâ ve soddaknâ...*” filan diyorlardı ama, hareketleri müslümanca bir zihniyete uymuyordu. Zaman zaman da seferlerde, savaşlarda bozgunculukları ortaya çıkıyordu. Uhud Harbi’nde de bu görünmüştü, öteki harplerde de bu münafıkların yalancılıkları ortaya çıkmıştı.

d. Münafıklar Yalancıdır

İşte bunların durumu bilinsin de müslümanlar aldanmasın diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri Bakara Sûresi’nin başında, ilk sayfalarda bunlar hakkında 13 kadar ayet-i kerimede, böylece bize bildirmiş oluyor münafıkların durumunu.

Bu 9. ayet-i kerimede, *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

(البقرة:٩)

(Yuhâdiûna’llâhe ve’lllezîne âmenû ve mâ yahdaûne illâ enfüsehüm ve mâ yeş’urûn)

Bu ikinci, (*ve mâ yahdaùne*) kelimesi bazı kıraatlerde (*ve mâ yuhàdiùne*) diye okunuyor, öyle bir rivayet de var. Kıraat bakımından belki birilerinin ilgisini çeker diye, bunu da belirtelim.

Bunlar inandık diyorlar ama, Allah'a ve ahiret gününe inanmış değiller; Allah'ı ve müslümanları kandırdıklarını sanıyorlar. Şimdi müslümanları kandırdık demeleri şöyle: Yâni müslüman olmasalar, Müslümanlar:

“—Ya müslüman olun, ya da çıkın gidin!” gibi bir şey diyecekler.

Mallarını, canlarını korumak için, durumlarını, mevkilerini müslümanlara karşı korumak için zahiren, şeklen:

“—*Âmennâ ve saddaknâ*, biz de müslüman olduk, tasdik ettik.” filan diyorlardı ama, kendi havalarında idiler.

Tavırlarından, konuşmalarından, inen vahiylerle, müslümanların karşılaştığı olaylardaki durumlarına bakılırsa, bu çok net, açık seçik bir şekilde görülüyordu. Müslümanları aldatmaları böyle.

Allah'ı da aldatmak... Kafalarında demek ki öyle bir yanlış bir fikir de var. (*Yuhàdiùna'llàh*) Allah'ı da aldatmaya çalışıyorlar. Yâni belki böyle işte zahiren,

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ

أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühü) dersek, ahirette de vaziyeti kurtarır mıyız filan gibi, belki ümitler de besliyorlardı.

Münafikûn Sûresi'nde de bildiriliyor ki:

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ
لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

(المنافقون:1)

(İzâ câeke'l-münâfikûne) “Ey Rasûlüm, sana münâfıklar geldikleri zaman, (kâlû neşhedü inneke lerasûlü'llâh) ‘Şehadet ederiz ki sen muhakkak Allah’ın rasûlüsün!’ derler.” İinne’yi kullanarak, le lâm-ı te’kidle, kuvvetli bir ifadeyle, kendilerinden şüphelenilmesin, kendilerinin sahtekârlığına, münafıklığına kanaat getirilmesin diye, bir de yeminli, te’kidli, “Bak biz muhakkak inandık sen Allah’ın rasûlüsün!” diye bir de böyle, (İinneke lerasûlü'llah) diyorlardı.

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki onlar hakkında:

(Va'llâhu ya'lemu inneke lerasûlühû) “Allah biliyor ki, sen Allah’ın elçisisin; Allah seni görevlendirdi, tamam hak peygambersin!” Ama, Allah da onların şehadetlerine karşı istihzâ yoluyla buyuruyor ki:

(*Va'llàhu yeşhedü inne'l-münâfikîne lekâzibûn*) “Allah daşehadet eder ki, münâfıklar muhakkak yalancılardır.” (Münâfikùn, 63/1) diye, tam onların te'kidli kullanma ifadesine nazire olarak, (*inne'l-münâfikîne lekâzibûn*) diye te'kidle böyle bildiriyor. Cenâb-ı Hak, onların o münafıklıklarına böylece istihza ederek, müslümanlara onların durumlarını bildirmiş oluyor.

Şimdi, münafıklar böylece Allah'ı da kandıracaklarını, ahirette de vaziyeti belki kurtaracaklarını, dünyada da müslümanlardan kendilerini kurtaracaklarını hesap ederek, bu münafıklıklarını yapıyorlar. Tabii bu gerçek imana, akla, mantığa sığmaz. Çünkü alemlerin Rabbi ile böyle münafıkça muamele olmaz. Her şeyi bilen, allâmü'l-guyûb olan Allah-u Teâlâ Hazretleri, dünyada ve ahirette belâsını, cezâsını, azabını, ikâbını verir böyle edepsiz kulların... Akıllıca bir durum değil.

(*Ve mâ yahdeûne illâ enfüsehüm ve mâ yeş'urûn*) “Bunlar ancak kendilerini kandırıyorlar. Bu akıllıca bir iş değil, akıllı insanın yapa-cağı bir şey değil, Allah'ı ve mü'minleri kandırmaları bahis konusu değil. Kendileri kanıyorlar, kendileri aldanıyorlar.” (Bakara, 2/9)

e. Kalblerinde Hastalık Var

10. Ayet-i kerime:

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

(البقرة: ١٠٠)

(*Fî kulûbihim meradun*) “Bunların gönüllerinde maraz var.” *Maraz* hastalık demek Arapça’da. Çoğulu *emrâz* geliyor. *Emrâz-ı zühreviyye*, *emrâz-ı bâtıniyye* filân diye hastahanelerde eskiden bu tâbirler vardı.

Kalplerinde maraz var. Kalp, biliyorsunuz gönül demektir. Yâni, şu insanın et parçası olan kalbinde herhangi bir kalp hastalığı meselesi değil, gönüllerinde bir hastalık var. Yâni kafalarında, şuurlarında; akıl, idrak ve iman aleti olan gönüllerinde hastalık var.

(*Fezâdehümu’llâhu meradà*) “Ve Allah da onların marazlarını arttırmıştır.” Bu Cenâb-ı Hak’ın ilâhî bir kanunu.

الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ

(*El-cezâu min cinsi’l-amel*)² diye yazılıyor kitaplarda. Cenâb-ı Hak kullarına yaptıklarının, yaptıkları işlerin amellerin, icraatın tavrına, şekline, vafına uygun, münâsip, ona nazire olacak şekilde muamele buyuruyor.

Şimdi bunların kalplerinde maraz var. (*Fezâdehümu’llâhu meradà*) “Hastalıklı bir kalpleri olduğu için, hastalıklı işler yaptıklarından, Cenâb-ı Hak da cezâ olarak,

² *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.53, no:1070

bunların kalplerindeki hastalığı arttırıyor.” Ama suç kendilerinde...

Müslümanlarla ilgili ayet-i kerimelerde de, buna benzer şeyler var. Meselâ, şu ayet-i kerime:

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ

(محمد: ١٧)

(*Ve'llezîne'htedev zâdehüm hüden ve âtâhüm takvâhüm.*) [Doğru yolu bulanlara gelince, Allah onların hidâyetlerini arttırır ve sakınmalarını sağlar.] (Muhammed, 47/17)

Doğru yolda gidenlerin de Allah hidâyetlerini arttırıyor. Eğri yolda gidenin eğriliğini arttırıyor, cezası olarak; doğru yolda giden mü'minin de, hidâyet üzere olanın da hidâyetini arttırıyor. Yâni kullar kendi kendilerine ediyorlar.

وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ

(فصلت: ٤٦)

(*Ve mâ rabbüke bi-zallâmin li'l-abîd*) “Ey Rasûlüm, senin Rabbin kullara zulmetmiyor.” (Fussilet, 41/46) Kullar kendi kendilerine yapıyorlar, ne ettilerse onu buluyorlar.

Onların kalpleri böyle yamuk olduğundan, Allah da onlara yamukluk olarak ceza veriyor. Devam edip gidiyor. Sonuç neye varıyor?.. (*Ve lehüm azâbun elîm*) “Sonunda çok acı veren, çok elim, tarifi mümkün olmayan cehennem azabına uğrayacaklar.”

Başka bir ayet-i kerimede de buyruluyor ki:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(النساء: ١٤٥)

(*Inne'l-münâfikîne fî'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr*) “Münafıklar cehennemde en esfel, en aşağı yerinde azab görecekler.” (Nisâ, 4/145) Daha berbat bir yerde yâni...

Bakırköy’de bir konferans vermiştim, Hazreti Ali Efendimiz’le ilgili.³ Orada dinleyicilerden birisi geldi, korkuyor:

“—Bu münâfıklık alâmeti bende de var mı, bu cehennemde yanacaksak halimiz ne olacak?” falan diye.

Ben o zaman, o soran kardeşe demiştim ki:

“—Bak, bu münafıklık iki çeşittir. Allah, kusurun varsa affetsin... Tevbe edersen, Allah tevbeni kabul eder.” demiştim.

Bunların elim bir azaba, feci bir azaba, çok acı bir azaba uğramaları neden?.. (*Bimâ kânû yekzibûn*) Buradaki *bi*’ye *bâ-ı mukàbele* derler. Yâni mukàbeleyi gösteren, karşılığı gösteren takı. (*Bimâ kânû yekzibûn*) “Yalan söylemiş olduklarının mukàbili olarak, karşılığı olarak...” demek oluyor. Yâni, kendi yalanlarından dolayı elim bir azaba uğruyorlar.

Başka bir misâl verelim, bu *bi* harf-i cerrinin, yâni takısının anlaşılması için; *bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahim*:

³ 15.04.1994, Bakırköy/İstanbul.

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ

وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ

(التوبة: ۱۱۱)

(*Inna'llàhe's-terâ mine'l-mü'minîne enfüsehüm ve emvâlehüm*) “Allah müslümanlardan mallarını, canlarını müşteri olup satın almıştır; (*bi-enne lehümü'l-cenneh*) cennet mukabilinde, onlara cenneti vermek suretiyle...” (Tevbe, 9/111) Yâni, “Cenneti vermek teklifiyle, onlardan canlarını, mallarını hak yolunda kullanmalarını, Allah’ın dinine yardımcı olmalarını talep ediyor.” mânâsına. Bâ-ı mukabele...

İşte bunların da yalan söylemelerinden dolayı, yalancı olmalarından, yalan tavırlar sergilemelerinden, mü’min olmadıkları halde mü’min gibi görünmelerinden dolayı elîm, fecî, acı bir azaba uğrayacakları, ama bu azabın da kendi yalan tavırlarından kaynaklandığı belirtilmiş oluyor.

Ayet-i kerimedeki (*yekzibûn*) kelimesini, şeddeli olarak (*yük ezzibûn*) diye okuyan kıraat de var. O da tekzib etmek, yalanlamak, kendisine söylenen bir takım sözlere inanmayıp, “Yalan bunlar, doğru değil, inanmıyorum!” demek mânâsına geliyor.

Tabii, münafıklar bir de öyle yapmış oluyorlar. Peygamber SAS Efendimiz, onlara bütün hakîkatleri, Kur’an-ı Kerim’in ayetlerini okuduğu gibi, kendisi hadis-i şerifleriyle de

dünya ve ahiretin bütün tehlikelerini, insanların ne yapması gerektiğini anlattığı halde; netice itibariyle onu hak peygamber olarak tanımayıp, busözlerini doğru saymayıp, yalan sayıp, uydurma sayıp, tekzib ettiklerinden, yalan saydıklarından dolayı da, tabii cezalandırılacaklar. Münafıkların bir durumu da o. Onun için (*yükezzibûn*) kıraati de var. Ama (*yekzibûn*) daha doğru; çünkü fiilî yalancılık yapıyorlar, tavır ve halleri yalan.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, ihlâslı mü'min olmaya muvaffak eylesin... Mü'min iken, böyle bir takım kusurlarımızdan dolayı münafık durumuna düşürmesin... Münafıklardan bazı sıfatları üstümüze sıçratmasın, bulaştırmasın...

Meselâ, neydi bazı sıfatlar: Yalan söylemekti meselâ... Vaad ettiği zaman vaadinde durmamaktı. Bir çok müslümanda bu var şimdi... Yalan söylemek; maalesef var... Vaad ettiği zaman yerine getirmemek; tonlarla, torbalarla, cepler dolusu, çuval dolusu vaad ama, hepsi boş... Yalan söylüyor, yalanla vaad ediyor, vaadini tutmuyor.

Güveniliyor kendisine, kendisiyle ortaklık ediliyor, bir şey emanet ediliyor. Ortağına hıyanet ediyor, kasadan para çalıyor. Emanet edilen şeyi sahibine geri vermiyor; “Yok öyle şey, vermedin, isbat et! Mahkemeye müracaat et!..” diyor. vs. Malları alıyor, senet veriyor. Sahte senet imzalıyor, sahte adres veriyor, kayboluyor. Yıllar sonra yakalanınca; “Ne olacak ya, öderiz, tamam!” diyor, takside bağlattırıyor. On sene sonra, Türkiye'deki enflasyondan zaten borcu kuşa dönmüş oluyor.

Ankara’da bir tüccar kardeşimiz vardı, bir mal satmıştı. Ondan sonra, dört senede o malın parasını ancak alabildi. Tabii faturada yazılı fiyatı alabildi. Dört senede de enflasyon olduğu için, belki malın dörtte birini bile alamadı. Hem de o kadar geç olduğu halde, asıl değerini alamadı. Yâni o parayla gitse, o sattığı maldan bir tane alamaz, yarım tane de alamaz, dörtte bir tane de alamaz.

“—Keşke satmasaydım, dursaydı, eski model bile olsaydı, bundan daha pahalıya satardım.” dedi.

Bunlar tabii böyle toplumun yamuklukları... Toplumun yamuklukları da, toplumdaki yamuklardan teşekkül ediyor, meydana çıkıyor. Toplumda İslâm olmayınca, iman olmayınca, ihlâs olmayınca; nifak oluyor, münafıklık oluyor, yalancılık oluyor.

Adı müslüman, anası müslüman, babası müslüman, hattâ kendisi müslüman... “Ne var yâ, işte camiler açık... Ne olmuş yâni, isteyen camiye gidiyor.” diyor ama, müslümanlık öyle isteyenin camiye gitmesi değil... Müslümanlık yekpâre bir düzen, yekpâre bir teşkilat, yekpâre bir hayat anlayışı, yekpâre bir felsefe, yekpâre bir dünya ve ahiret görüşü... Öyle parça parça bir şey değil ki; birazını yapıp birazını yapmamak; akşamdan söz verip sabaha dönmek; haram yemeyip, hamama gidip bohça çalmak... Karagöz oyunlarında, orta oyunlarındaki tekerlemeler gibi, öyle müslümanlık olmaz!..

f. Kendimizi Sorgulayalım!

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Ramazan'ın son günlerine rast geldi bu tefsir sohbetimiz. İşte geldi Ramazan, işte gidiyor. Güzel günlerdeyiz, sevaplı günlerdeyiz. Allah'ın kullara çok büyük sevaplar verdiği günlerde bulunuyoruz. Kendimizi mutlaka bir incelemeliyiz. Kendimizi şöyle bir gözlemeliyiz:

“—Nasıl bir müslümanım ben?.. Benim müslümanlığım acaba Allah'ın tarif ettiği, istediği, talep ettiği müslümanlık mı? Kur'an-ı Kerim'de söylenilen müslümanlık mı?.. Peygamber Efendimiz'in tavsiye buyurduğu şekilde mi hareket ediyorum?.. Yoksa 20. Yüzyıl'da zamâne müslümanı olarak, müslümanlık sanarak bir hayat tarzı mı düşünmüşüm? Kendi kendimi mi aldatıyorum?” diye, dünya üzerindeki bütün müslümanlar ve özellikle Türkiye'deki müslümanlar kendilerini bir incelemeli!..

Yâni, “Ben bir şey yapıyorum ama bu yaptığımın ayette yeri var mı, hadis-i şerifte yeri var mı?” diye düşünmeli!

Bakın, bizim büyüklerimiz, mürşid-i kâmillerimiz, büyük alimlerimiz, bizi Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılmaya teşvik ediyor. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerine sımsıkı sarılmaya, sünnet-i seniyye üzere gitmeye, yürümeye, hayatı öyle geçirmeye yönlendiriyor, onu tavsiye ediyor. Çünkü, öyle yapmadığı zaman, niyeti iyi bile olsa insan yanılır, bid'atlara düşer, sapıklıklara düşer;

kendini aldatır, çevresini aldatır. Hatta, kendisini iyi bir şey yapıyorum sanır, iyi bir makamda sanır kendisini, hayatının sonuna kadar aldatır kendisini...

Ama ahirette, Allah'ın huzuruna vardığı zaman:

“—Ey kulum, ben senden şunu istemiştım, yapmamışsın; bunu istemiştım, yapmamışsın! Şunları şunları yapma demiştım, hepsini işlemişsin!.. Şu haline bak, şu defterinin berbatlığına bak, şu günahlarına bak!.. Haydi cehenneme...”

Hiç ummuyordu ama, hiç ummadığı halde... Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri her halimizi görüyor, biliyor ve değerlendiriyor.

Biz de aklımız, irfanımız, ilmimiz nisbetinde kendimizi bir değerlendirelim. Yâni, samimi bir müslüman mıyız? Kur'an'a uygun mu müslümanlığımız?

“—Böyle de yapsan olur, Allah affeder, Allah bağışlar...” vs.

“—Dur bakalım, Allah bazılarını bağışlayacağını bildirirken, bazılarını azablandıracağını bildiriyor. Kur'an-ı Kerim'in neresinde böyle söylenmiş de, bağışlar diyorsun?.. Sen bu yaptığın kabahati Allah'ın affedeceğini, neye dayanarak ileri sürüyorsun?..” diye, insanın kendi kendisine mutlaka bazı yanlış düşüncelerini, kanaatlerini düzeltmek için sorması ve yanlışını anladığı zaman yanlışından dönmesi lâzım!..

Doktora gidiyor müslüman, doktor diyor ki:

“—Kardeşim içki içeceksin!”

“—Ben müslümanım, içmem...”

“—İçeceksin!” diyor, “İçince, senin günahın benim.” diyor. “İç, aksi takdirde hastalığın şöyledir, böyledir...” diye bir bahane buluyor.

Müslüman doktora gidecek! Böyle yamuk doktora gittiği zaman, o doktor kendi içki içmekten bir mahzur görmediği için, tabii tavsiye edecek. Şimdi burada mühim olan:

“—Acaba o doktor, hakîkaten bu adamın işlediği günahı, o kandırdığı için yüklenir mi?..”

Hayır, yüklenmez! Herkesin günahı kendisinedir. Kötülüğü yapan, kanan kimse o kötülüğün cezasını çekecek. Ama kandıran da tabii o kötülüğü o yaptırdığı için, o kötülüğün bir misli cezası da o kandıranın omuzuna, tepesine yükletilecek, “Sen bunu kandırdın!” diye. Ötekisinden almak yok, onu affetmek yok... Ama buna da ayrıca, “Sen onun cezasını yükleneceğim mi dedin?.. Al bakalım, yüklen!” diye, onun cezası kadar ceza yüklenecek. Ama ötekisinin cezası affedilmeden...

Bunları bilmek lâzım! Çok yaygın yanlışlar var. Gazeteler şaşırtıyor, bazı yazarlar şaşırtıyor. Bazı insanlar yalan yanlış şeyler ortaya atıyor. Haramları helâl sayıyorlar, helâl gösteriyorlar, olabilir diye söylüyorlar. Helâlleri veya vazifeleri de, emirleri, farzları da, “Yapılmasa da olur, Allah affeder!” filan diye, insanları onları yapmamakta mâzur gösterecek, tembelliğe sevk edecek ağızlar kullanıyorlar, laflar ortaya atıyorlar. Bunların hiç aslı esası yok!..

İşin doğrusunu nereden öğreneceğiz sevgili dinleyiciler, izleyiciler?.. Kur'an-ı Kerim'den ve hadis-i şeriflerden. Onun için Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı yapışacağız. Hadis-i şeriflere, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sımsıkı yapışacağız. O zaman kimin doğru, kimin eğri yolda olduğu ortaya çıkacak.

Çünkü, kimse ben yanlış yoldayım demiyor. Kimse kabahati üzerine almak istemiyor. Kimse benim ayranım ekşi demiyor; en doğru yolda benim diyor. Yâni Türkiye'de kaç çeşit insan varsa, ne tipte, ne türde, nasıl yaşayan değişik insan; hepsinin bir felsefesi var, hepsi kendine göre kendi yolunu haklı göstermeye çalışıyor. Ama hak o değil... Hak Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hakk'ın bildirdiği ve Peygamber Efendimiz'in de hadis-i şeriflerle açıkladığıdır.

Gözünüzü açın, uyanın, intibaha gelin! Bak uyanalım diye, Allah bize kitabının başında hem kâfirleri anlatıyor, hem münafıkları anlatıyor. “Kâfirlere kanmayalım, münafıklara kanmayalım! Münafıklığa, kâfirliğe kendimiz kaymayalım!” diye, kitabın başında bu bilgiler yer alıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, hakkı hak olarak görüp ona uymayı cümlemize nasib eylesin... Bâtılı bâtil olarak görüp, anlayıp, bâtıldan, yanlıştan, yalandan, boştan, anında, zamanında, iş işten geçmeden dönmeyi nasib etsin... Çünkü bir gün gelip, bunların yanlışlığını herkes anlayacak hayatında ve hayatından sonra ama, iş işten geçmiş olacak. Mühim olan, iş işten geçmeden önce anlamaktır.

Bize düşen tebliğ etmektir. Radyolarımız düşe kalka hizmet veriyor. Televizyonumuz düşe kalka hizmet veriyor. Sıkıntılar... vs. Takip ediyorum, soruyorum. Gazetemiz düşe kalka hizmet veriyor. Niçin?... Tebliğ edelim, İslâm'ı anlatalım, Allah'ın emirlerini duyuralım diye. Çünkü duymuyor, duymayınca da kendi yanlış yolunu doğru sanıyor.

Benim aziz ve sevgili dinleyicilerimden bir ricam da; radyomuzu, gazetemizi, dergilerimizi ve televizyonumuzu her yönden desteklemek... Çok önemli!.. Ki hak tebliğ olsun, öğretilsin, bütün vatan sathı bir mektep olsun, bir irşad merkezi olsun, hak bilinsin... Nice nice koca diplomalı, koca kafalı adamların, yalan yanlış sözler söylediği anlaşılсын, insanlar kanmasın...

Allah hepinizden razı olsun... Ramazanlarınız mübarek olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 01. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü